

ČERT A PEKLO

Vedle vzývání Boha také peklo a čerti byli a jsou častým námětem lidových rčení, hlasitého klení a bodrého lamentování, za které jim ale nikdo těžkým hříchem nečiní. Lidé si od nepaměti kladli otázku: jaký osud čeká po smrti lidi dobré a poctivé a jaký zlé a podlé, a věřili na peklo a poslední soud jakožto na odplatu a zúčtování hříchů.

Peklo, latinsky *Infernum*, je spalující, neuhasitelný a věčný oheň, místo, kde podle představ lidí pobývají duše zemřelých, zatracených pro těžké hříchy k věčným trestům fyzických muk.

Podle pověstí je peklo místem, kde je strašné horko od pekelných ohňů, všude je slyšet řev a nářek duší hříšníků škvářících se v kotlích, pod kterými příkládají pekelníci velká smolná polena, a mezi tím si krátí čas hraním karet.

Zhruba od 13. století se v lidové tradici strašili děti čertem. Když budou zlobit a nebudou poslouchat své rodiče, že je čert vezme v starém zavazaném pytlí do pekla, až bude chodit v zimě s Mikulášem. Měl to být původně *Zwarte Piet*, doslova černý Petr, údajně nejdémoničtější ďábel, jehož předchůdcem byl pohanský bés či ďas.

Čerti jsou líčení jako hrůzostrašné pekelné bytosti plné zla, zálučnosti a lstivosti, které mají svá jména jako Ďábel, Lucifer (Lucifer), Belzebub, Mefistofeles, Mamon, Runzefal, Satan, Beltebor, Kleofáš. Tyto bytosti jsou nadané nadpřirozenými schopnostmi a škodí člověku tak, že jej nabádají k hříchům.

Hlavním čertovým posláním je hlídat duše v pekle a dobře přitápět pod jejich kotlí. Z pekla vyrážejí čerti do světa lidí, aby je pokoušeli ke špatnostem a poté získali pro sebe jejich duši. Při tom na sebe čerti berou nejrůznější lidské podoby, létají a dokáží se neviditelně přemístit z místa na místo. Proměňují se často v myslivce s černým knírem se zelenou kamizolkou nebo se objevují jako vysloužilí kníratí vojáci či jako uhrančiví bohatí chlapíci. Často také na sebe berou podobu černého zvířete – nejčastěji psa, kočky, koně nebo havrana. Čerti nabízí lidem určité lákavé služby, ale člověk jim musí upsat svoji duši vlastní krví. Po sjednané době (většinou sedmi let) se čert objeví znova a s pekelným chechtotem odnese duši do pekla, kde bude navěky trýzněná.

V českém lidovém podání je čert obvykle zlá, hloupá bytost s kopyty, tlapami, huňatým kožichem, rohy a ocasem, motající se s oblibou kolem ohně a živící se žížalami, myšmi, ropuchami, hady a další havěti.

Vystrkují rohaté hlavy ze skalních děr, jsou mlsní, mazaní, ztřeštění, zlostní a mnohdy i směšní.

V pověstech čerti často obývali staré zříceniny hradů, které obíhali jako bezhlaví černí psi, nebo se nakvartýrovali do starých, opuštěných mlýnů, kde mezi jedenáctou a půlnocí strašili náhodné pocestné a nocležníky či si celou noc až do rána krátili hrou v karty. Podle pověstí čerti také postavili v krátkém čase různé hrady, mosty či brány, zanechávali nejrůznější stopy v kamenech, skálách a jeskyních. Existuje mnoho legend, jak vršili čerti kopce, orali brázdy, lámali skály, nebo naopak dokázali hrad do rána rozbořit. Dodnes se dochovaly názvy jako Čertova hora, Čertova skála, Čertova stěna, Čertův kopec, Čertův mlýn, Čertoryje nebo Čertovo jezero.

Dnes je vzývání pekla a čertů prostým vybíjením vzteku, hlasitým a boдрým lamentováním, které lidem utkvělo v paměti hlavně kvůli jazykovému svérázu, bez hlubšího zamýšlení nad pravou podstatou slov.

ČESKÁ PŘÍSLOVÍ A RČENÍ SOUVISEJÍCÍ S ČERTY A PEKLEM

Anděl v pravdě pomáhá a čert ho ke lži nabádá.

Bohatému čert děti kolíbá.

Budeš bohatý – budeš rohatý.

Bůh stvořil vodu, čert víno.

Bůh stvořil volky, čert zase spolky, drž se své tobolky.

Cesta do pekel bývá někdy dlážděna dobrými úmysly.

Cesta do pekla odevšad rovná.

Co je šeptem, to je s čertem.

Co od čerta přijde, k čertu zas odejde.

Co peklo jednou schvátí – nikdy nenavrátí.

Co se dá, to se z pekla nevydá!

Co z ďábla pošlo, ďáblu patří.

Čert dělá na větší hromadu a z menší ubírá.

Čert hledá všude.

Čert jako ďábel, oba jsou černí.

Čert není nikdy tak černý, jak ho líčí.

Čert není tak strašný, jak ho malují.

Čert nepláče, když mnich skáče.

Čert nikdy nespí.

Čert oběti pobere, ale oltář zůstane.

Čert tkví v maličkostech.

Čert ví svoje – a sedlák ví taky svoje.

Čert vymyslí – ďábel pošuchne.

Čert vždycky čertem bude.

Čert za vlásek lapne, ale pazourem drží.

Čerta křížem jen tak neodžehnáš!

Čertu dobře činiti – sám pak v peklo vstoupiti.

Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění!

Do kostela, o nějž není zájmu,

čert se nakvartýruje do podnájmu.

Dobře bude, až čert zdechne a peklo shoří.

Ďábel je smutný, protože nemiluje.
 Ďábel neoře ani nekopá, a proto vždy o zlém přemýšlí.
 Ďábel pošouchne, čert udělá.
 Ďábel tkví v detailech.
 Ďábel ví mnoho, protože je starý.
 Ďábla můžeš v devíti kostelech svítit, anděl z něho nebude.

Holič lazebníka drbe, čert d'ábla škube.
 Hromadění peněz je cesta do pekel.

I čert byl krásný, když byl mladý.

Kradidlo na čerty a žalář na zloděje!
 Kam čert nemůže, pošle starou babu.
 Každý má rozpětí od anděla k d'áblu.
 Kde nic není, ani čert nebere!
 Kde selže spravedlnost boží, nastupuje spravedlnost pekelná.
 Kdo rychle zbohatí, rohatýmu duší zaplatí.
 Kdo se s čerty kamarádí, mívá z pekla štěstí.
 Když dábel byl nemocen, slíboval dobrým býtí, a když
 pozdraven, d'ábel horší než prve.
 Když do pekla, tak na pořádném koni.
 Když zaslechne své jméno, čert se dostaví.

Lépe spát než v pekle sloužit.
 Lepší vládnout v pekle než sloužit v nebi.
 Lichva a lest dělá D'áblu čest.

Mlýn a šenk je čertova škola.
 Modlí se před kaplí a čert mu sedí v kápi.

Na pobožnosti chodí - a pod čepcem se mu růžky klubou.
 Někdo platí duší, jiný životem.
 Není toho kostelíčka, aby při něm čert kapličku neměl.
 Nepohnu-li nebem, vzbouřím peklo.
 Nikdo si s čertem nezahrává beztrestně.

Peklo vždy otevřeno, pouští i v noci!

Poděj čertu prst a hned chytne celou ruku.
Příliš velký spěch je Dáblova věc.
Pýcha peklem dýchá.
Rozum je nevěstka Dáblova.

Spěch je dílo čertovo.
Svatoušek leze do nebe a čert ho drží za nohu.
Svévůle v pekle hoří.

Unouzí čert i muchy lapá.
V peřinkách hajinká bohatý – čert pro něj razí dukáty.
Ve dvou se jde i do pekla veseleji.

